

ZNANJE ZA BOLJŠE ZDRAVJE-NATANČNA, VARNA in ODGOVORNA OBRAVNAVA PACIENTOV V ČASU DIAGNOSTIKE, ZDRAVLJENJA in ZDRAVSTVENE NEGE

Viš. pred. Irena Šumak

Člani Sekcije medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju pri Zbornici-Zvezi, smo 20. marca 2019 organizirali v Celju strokovno srečanje z učnimi delavnicami, katerega so se udeležile medicinske sestre zaposlene v šolstvu, bolnišnicah, klinikah, zdravstvenih domovih, socialnih in drugih zavodih.

Znanje je vrednota. Znanje je moč. Znanje je nekaj zelo velikega in pomembnega. Znanje je napredek. Znanje je zdravje. Znanje te lahko reši pred mnogimi nevšečnostmi. Beseda znanje ima veliko pomenov. Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije (2014) narekuje, da lastno strokovno znanje nesebično delimo s svojimi sodelavci v dobro pacientov, ob upoštevanju strokovnih in življenjskih izkušenj ter usposobljenosti vseh, posebej starejših sodelavcev. Ceniti moramo sveže teoretično znanje ter predloge vseh, tudi mlajših sodelavcev ter v spoštljivem dialogu iskati najboljše poti profesionalnega delovanja. Vsi skupaj se moramo truditi za dobre medsebojne odnose v delovnem okolju in pri tem upoštevati načela asertivne komunikacije. **Ob vsakodnevnem učenju in osebni rasti bo naše delo imelo smisel, čutili se bomo koristne in potrebne in vnovič in vnovič si bomo priznavali, da smo izbrali in živimo poklic, ki prinaša sicer skrb za druge, za nas pa veliko osebnega zadovoljstva, to je poklic medicinske sestre.**

V nadaljevanju predstavljam povzetke iz strokovnega srečanja.

Mag. Sergeja Gregorčič nam je predavala o sepsi, njeni prepoznavnosti in ukrepanju. Sepsa je pogosta infekcijska bolezen za katero lahko zbolimo tako v domačem kot bolnišničnem okolju. Kaže se z motnjo delovanja posameznih organov in pacienta neposredno življenjsko ogroža. Zgodnje prepoznavanje na osnovi klinične slike je pogosto težavno, zato za oceno pacientove ogroženosti lahko uporabljamo točkovnike. Ti nas opozarjajo ter spodbujajo naše nadaljnje aktivnosti (spremljanje, ukrepanje), vendar qSofa ≥ 2 ni enako sepsa. S pravočasnim prepoznavanjem sepse in ustreznim ukrepanjem bistveno pripomoremo k boljšemu izidu zdravljenja.

Veronika Jagodic Bašič nam je predavala o varni in odgovorni pripravi ter aplikacija zdravil. Ravnanje z zdravili je kompleksno področje, zahteva veliko znanja in spretnosti ter multidisciplinaren pristop. Napake pri pripravi in aplikaciji zdravil lahko povzročijo hude neželene učinke. Kompetentna, izobražena medicinska sestra, ki razume svojo pomembno vlogo pri ravnanju z zdravili, lahko prepreči marsikatero napako v fazi distribucije, predpisovanja, priprave in aplikacije zdravila. Za zmanjševanje incidence napak pri ravnanju z zdravili se za njihovo aplikacijo uporablja pravilo 10P.

Danilo Mencingar nam je predstavil E-predpisovanje in varno dovajanje zdravil v enoti intenzivne terapije. Poudaril je, da je napake v zvezi z zdravili možno preprečiti in tega se je potrebno v zdravstvu vsak dan bolj zavedati. Glede na študije v ZDA (Institute of Medicine of the National Academies–IOM, 2006) napake povzročene med zdravljenjem spadajo na tretje mesto kot vzrok umrljivosti in to takoj za srčno-žilnimi boleznimi ter rakom. Zaradi napak pri dovajanju zdravil letno v ZDA umre več kot 7.000 hospitaliziranih pacientov. V Sloveniji ni točnih podatkov, kar je odraz varnostne kulture in sistema poročanja o odklonih, ki se šele vzpostavlja. Na Kliničnem oddelku za otroško kirurgijo in intenzivno terapijo Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana redno poročajo o neželenih dogodkih v zvezi z zdravili. Ti se v zadnjih dveh letih zmanjšujejo med drugim tudi zaradi brezpapirnega dokumentiranja, kar jim omogoča klinični informacijski sistem. Razvit je bil za potrebe Pediatrične klinike in Klinični oddelek za otroško kirurgijo in intenzivno terapijo. Imenuje se Think!Med Clinical. Razvoj in implementacijo je prevzelo podjetje Marand inženiring iz Ljubljane. Del kliničnega informacijskega sistema je tudi modul e-predpisovanja zdravil, ki vključuje različne baze (Centralna baza zdravil RS, Bazo podatkov o zdravilih RS, Bazo zdravil magistralnih pripravkov lekarne UKC Ljubljana) s katerimi ponuja v realnem času podporo kliničnemu odločanju, odmerjanju zdravil, podajanju alternativnih predlog, opozori na podvojeno terapijo, interakcije med zdravili, preverja zgodovino alergij in drugo (Klinični oddelek za otroško kirurgijo in intenzivno terapijo, 2018.)

Barbara Gregurič Silič nam je predstavila pomen pravilnega odvzema urina za preiskave. Pravilna priprava in kvalitetna analiza urina lahko bistveno prispevata k pravilni izbiri zdravljenja. Laboratorijska analiza urina je v zadnjih 30 letih doživela velik napredek, s standardizacijo in avtomatizacijo se je pogostost analitskih napak zmanjšala za kar desetkrat. Velik izziv pa so še vedno predanalitski postopki. Ti pomenijo kar 70% vseh napak v analitiki. Od preiskovanca do laboratorija je veliko stopenj, katerim posvečamo premalo pozornosti, lahko pa veliko doprinesejo k zanesljivemu laboratorijskemu rezultatu, ki zagotavlja podlago za pravilno in učinkovito oskrbo preiskovanca.

V učnih delavnicah, ki so jih pripravili in izvajali strokovnjaki zdravstvene nege, smo se učili in naučili pod mentorstvom Veronike Jagodic Basič varne in odgovorne priprave ter aplikacije intravenskih zdravil, Janje Perme varno in odgovorno ravnanje pri odvzemu in transportu krvi za hemokulturo, viš. pred. Barbare Kegl varno in odgovorno ravnanje pri odvzemu urina za preiskave pri otroku in Tanji Gašperlin pravilni odvzem urina za osnovne in mikrobiološke preiskave pri odraslem. Mag. Darja Ovijač nas je učila etike skrbi, z mislimi Aristotlja, ki vidi vrlino v zlati sredini med dvema skrajnostnima. Nobeno pretiravanje, nobena skrajnost, vsaj na dolgi rok, običajno ni dobra. Vprašanje torej tudi v zdravstveni in babiški negi torej ni altruizem

(skrb za druge) ali egoizem (skrb le zase), ampak neskončno iskanje poti med tema dvema skrajnostnima.

Hvaležni smo za sveže znanje in bogate življenjske delovne izkušnje, tako teoretične kot praktične, ki so skrbno zapisane in zbrane tudi v strokovnem zborniku, dosegljivem na spletni strani Zbornice-Zveze. Prebirajmo jih, zapisano znanje ponudimo sodelavcem, študentom, dijakom. Tako bomo prispevali k opravljanju natančne, varne in kakovostne zdravstvene nege in oskrbe. Ponovilo se bo že znano: znanje je vrednota, znanje je zdravje, znanje je mnogo vsega.

HVALA VSEM, KI STE BILI Z NAMI!

Literatura:

Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije, 2014. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije-Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.

ZNANJE za boljše zdravje [Elektronski vir]: natančna, varna in odgovorna obravnava pacientov v času diagnostike, zdravljenja in zdravstvene nege : zbornik predavanj, Celje, 14. marec 2019 / [urednica zbornika Irena Šumak]. – El.zbornik. - Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije: Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju, 2019

Foto: arhiv Srednje zdravstvene šole Celje, Udeleženske seminarja